

Castro s'enfronta a la història

La història potser no absoldrà Fidel Castro, l'histriònic barbut que es resisteix a adoptar els canvis que vingueren de l'est. Castro ha perdut, certament, l'oportunitat històrica de ser respectat per la vella proesa d'eliminar una dictadura odiada i corrupta. Hagués pogut anticipar-se a la revolució de 1989 que sacsejà els països del socialisme real i ara seria venerat pels esquerrans reconvertits com un heroi, sense dubte una mica autoritari, que s'enfrontà amb valentia al poderós veí nord-americà, però que sabé renunciar a temps al dogma marxista-leninista, ultrapassant pels esdeveniments i l'ambició, Castro ofereix una imatge d'un individu acorralat, que només sobreviu per la força i la por dels cubans. És realment desmoralitzador veure com un dels ídols dels revolucionaris dels anys seixanta defèn la matança de Tiananmen, amenaça els ciutadans que ansien traspasar els estrets límits de l'illa i s'aferra a les paraules de sempre: "Revolució o mort". Castro encara podria evitar el pitjor, acabar com Ceausescu, si encoratjés les reformes econòmiques i polítiques, per aconseguir que Cuba fos un altra vegada un país model, una mena d'utopia adorada pels occidentals descontents amb aquest capitalisme de rostre inhumà. Sembla, però, que Castro prefereix la sortida endavant, malgrat saber que el durà a l'apocalipsi. La joventut ja ha deixat de creure en les paraules del "líder màxim", com pot constatar qualsevol que visiti la bonica illa tropical. I és que és difícil de combregar, quan no s'ha viscut sota Batista, amb un sistema que només ofereix cues, burocràcia i desigualtats. "Jo no crec que sigui molt revolucionari mantenir els privilegis dels dirigents en moments de tanta austeritat", ens deia un estudiant a L'Havana, fa un parell d'anys, quan ningú somiava que el socialisme real deixés d'existir. La frase resulta brutalment sincera quan s'ha ad-

vertit que aquests privilegis, com les famoses "diplotiendas" on es compra amb divises, solament generen corrupció, desídia i recels.

Castro és tan hàbil controlant els sectors vitals de l'illa que ha impedit esbrinar les claus del drama cubà. És creu que hi ha alts oficials a l'exèrcit que són adeptes de la *perestroika* i contraris al continuisme que representa la successió

del fidelisme mitjançant Raúl Castro, el germà ortodox i enèrgic. L'afusellament de l'heroi de la guerra d'Angola, el general Arnaldo Ochoa, l'estiu de 1989, confirma aquesta tesi perquè és difícil de creure que un grup de militars es dediqués al narcotràfic sense que ho sabés Castro, quan resulta que a l'illa no es mou una fulla sense el seu permís. Ochoa, estimat pels cubans que combateren a Angola contra Sud-àfrica i la guerrilla de l'UNITA, representava, segons alguns especialistes, el corrent militar que creia possible salvar la revolució reformant-la, fent-la més dolça per evitar l'aïllament ideològic i econòmic. La contestació civil al règim es reduïa malgrat aquest malestar generalitzat, provocat per les insuficiències, la manca d'horitzons i el control policíac. El dubte està a saber si Gorbtxov és capaç de moure els seus homes dins del sistema, com ho féu a Romania per accelerar la caiguda de Ceausescu. Una petita contestació des de dalt podria provocar la pèrdua de la por dels cubans, iniciant-se un procés que només podria ser parat per les armes. Les síndromes de Tiananmen i Bucarest, dos finals antagònics per a un mateix problema, planen aquests dies per l'Havana, precisament quan s'acaba de celebrar l'aniversari de l'assalt a la caserna de Moncada, una gesta de la que Castro pensava que la història l'absoldria.

Antoni Castel